

אהבת אֵלֹהִים ואהבת ההלכה

אליהו איש פרוד'ינא, שכשנכנסו לספר לו כי בתו האהובה גוססת ונוטה למות, שאל אם יש לו זמן להניח תפילין של רבנו תם (שכן לאחר יציאת הנשמה יחול עליו דין אונן, הפטור מן המצוות). בניגוד לרב סולובייצ'יק, אני לא רואה בו גיבור דתי. אני תופס את ההלכה כתכליתית ורואה את המעשה הזה כמנוגד באופן עמוק לקיום האנושי. ההלכה פטרה את האונן מתפילין כדי לפתח את הרגישות לחיי האדם ולאובדן האישי שלו ולא כדי לנסות אותו, לא כדי לבדוק אם ירוויח עוד מצווה במקום נשיקה אחרונה לבתו.

כך גם הכפיפות להלכה שמנוכרת לרגשות של האדם היא לדידי טעות נוראית. כשאתה הולך לים ואתה רואה את החוף והגלים, את השמש השוקעת ואת גוני האור הנהדרים, זה לא טבעי לחשוב מיד על הקטגוריה ההלכתית של "בין השמשות". אני רואה את ההלכה כמעצבת אישיות שלמה, שמחוברת לחיים, לא כציינת עיוורת.

זה נכון שלעיתים ההלכה דורשת הקרבה. יש בזה גם משהו חיובי. כשעומדת בפניך בחירה בין חיים מלאים לפני אֵלֹהִים ואדם לבין חיים של שקר עצמי או של רוע קיצוני - באה ההלכה ודורשת ממך להקריב אפילו את החיים עצמם בשם התוכן הנשגב שההלכה מבקשת לצקת בהם; אולם ההקרבה כאתוס מכונן אינה ראויה בעיני. במשפט אחד: אני רואה את ההלכה כמעצבת אישיות בריאה ותרבות בריאה - אופטימית וחיובית, מעורבת בעולם ומעורבת עם הבריות.

פרופ' יאיר לורברבוים שוחח עם הרב פרופ' דוד הרטמן בעקבות ספרו "אהבה ואימה במפגש עם אֵלֹהִים - מורשתו התיאולוגית של הרב יוסף דב סולובייצ'יק". ריאיון אפתח בשאלה אישית על היחסים האישיים בינך ובין הרב סולובייצ'יק.

הפגישה שלי עם הרב סולובייצ'יק הייתה מיוחדת; כשבאתי ללמוד אצלו גיליתי שהוא גדול בתורה אבל לא מפחד משום רעיון. אהבתי מאוד לא רק את השיעורים שלו אלא גם אותו באופן אישי. הוא נתן לי את הכוח ללמוד פילוסופיה בפתחות, ולאחר שהכיר אותי לעומק אף דרש ממני ללמוד פילוסופיה. אני זוכר שאמרתי לו שזה מסוכן ללמוד פילוסופיה

והוא ענה לי: "אני טס כל שבוע מבוסטון לניו יורק, וזה מסוכן. ברוך ה' אני מתגבר על הפחדים וגם אתה תתגבר". לאחר כשנתיים החזרתי לו: "אני רוצה שתדע שהמטוס שלי התרסק, אני לא אותו איש ואני לא מחזיק באותה האמונה הפשוטה והתמימה". הוא מאוד אהב ללמד, לחזק ולעודד תלמידים שהוא ראה שיש להם כוחות ללכת בכיוונים חדשים. הוא עודד אותי לעמוד בראש קהילה

שבה ישבו בתפילה במעורב. הוא סמך עליי שאעמיד שם מחיצה - וכך היה; אבל הוא גם ידע שאני מבקש דרכים חדשות. הייתה לי נטייה רוחנית חזקה והוא זיהה את זה. כשבאו לשונות רעות הוא אמר לי: "אני לא מקבל מה שאומרים עליך - אין מה לעשות, אתה 'מורעל' על אֵלֹהִים". באמירה זו הוא עודד אותי לפתח את העיסוק התיאולוגי והפילוסופי.

בספר מופיעה גם ביקורת מעודנת. מה על הביקורת שלך על "איש ההלכה"?

כשהייתי צעיר הוקסמתי מ"איש ההלכה", אך כיום יש ביני ובין מורי ורבי הרב סולובייצ'יק הבדל עמוק: התפיסה הבריסקאית שלו מוליכה בסופו של דבר לתוצאות לא ראויות. כך למשל, בסיפור שהרב סולובייצ'יק הרבה לספר על ר'

הריאיון המלא מתפרסם בגיליון "דעות" היוצא לאור בימים אלו

קובי אור • שלמה בר • דניאל זמיר וארן דאל
אחרית הימים • אגרונום מצינע ופשי הגדול • הכיכר
יום חד • ימינו • יום • קה אורי • מלכה • נט ויה • בנסין • מלא
רוב טיבי יועז, רוב איתמר טילמן, רוב פרמן
ועוד רבות וכו'...

קבלת עם זכו הוספחה
בית מדרש מנטאן אקולוגיה וסביבה
דוד אגמון הספרייה
סדנאות אבן סקניף חקלא
המגזר וסקנות ילדים

מפגש דו-צדדי עם אור גבעיר
פתיח מנחה ליל המפגש חיות
ברכות מוסר בעצרת
סדנאות אגרונום/ימי קדם
דו-צדדי מוסר וספרות

www.aharit.org

יום הברישי 6.8.2009 - ט"ז אב התשס"ט
מ-10 בבוקר ועד עלות השחר
יעד משיאות יצחק הישנה - נוש עציץ